

Toetsingsadvies
over het milieueffectrapport
Dijkversterking Langerak

13 januari 1998

686-84

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van de
provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG

uw kenmerk
DWM/

uw brief
23 juli 1997

ons kenmerk
U9-98/Mo/mw/686-83

onderwerp
Toetsingsadvies Dijkversterking Lange-
rak

doorkiesnummer
(030) 234 76 07

Utrecht,
13 januari 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het project Dijkversterking Langerak. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

prof.dr.ir. D. de Zeeuw
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Dijkversterking Langerak

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Dijkversterking Langerak

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over de versterking van het dijktraject Langerak,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Dijkversterking Langerak,

de secretaris

drs. S.A.A. Morel

de voorzitter

prof.dr.ir. D. de Zeeuw

Utrecht, 13 januari 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Oordeel over het MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel	3
3. Aandachtspunten bij de besluitvorming	5

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d 23 juli 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. Brief van het bevoegd gezag d.d 19 december 1997, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen over de aanvulling op het MER
2. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 139 d.d. 24 juli 1997
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Specificatie gevraagde aanvullende informatie

1. INLEIDING

Het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden heeft het voornemen om voor het dijktraject Langerak, tussen dijkpaal 254 en dijkpaal 278 een dijkversterkingsplan te ontwikkelen. Het dijktraject maakt deel uit van de zuidelijke Lekdijk en loopt vanaf de oostzijde van Nieuwpoort tot aan de gemeentegrens van Zederik, ter hoogte van Tienhoven. Het dijktraject is gelegen in de gemeente Liesveld en heeft een lengte van 4,5 km. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkversterkingsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering wordt milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd

Bij brief van 23 juli 1997¹⁾ heeft het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland als bevoegd gezag de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 28 juli ter inzage gelegd²⁾.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³⁾ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd

Bij de toetsing heeft de Commissie de via het bevoegde gezag ontvangen inspraakreacties en adviezen betrokken⁴⁾. Voor zover relevant in het kader van het advies wordt er met voetnoten naar verwezen⁵⁾.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶⁾, zoals vastgesteld in juni 1995;
- op eventuele onjuistheden⁷⁾;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸⁾.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het dijkversterkingsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een zogenaamde "essentiële tekortkoming". De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

-
- 1 Zie bijlage 1.
 - 2 Zie bijlage 2.
 - 3 Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.
 - 4 Wm, artikel 7.26, lid 2.
 - 5 Voor een overzicht van de reacties zie bijlage 4.
 - 6 Wm, artikel 7.23, lid 2.
 - 7 Wm, artikel 7.23, lid 2.
 - 8 Wm, artikel 7.10.

namen die de basis vormden voor de stabiliteitsberekeningen van de dijk. Paragraaf 2.2 gaat hierop in.

Van belang voor het behoud en herstel van natuurwaarden is een goed natuurcompensatieplan. Dit plan is in het MER goed uitgewerkt, waarbij de Commissie echter constateert dat het voorgenomen evaluatieprogramma zorgvuldig dient te worden uitgevoerd om na te kunnen gaan of de gewenste doelstelling (125% compensatieniveau) gehaald wordt.

2.2 Toelichting op het oordeel

Tijdens de toetsing van het MER constateerde de Commissie dat er twee tekortkomingen waren die zij van essentieel belang achtte om het realiteitsgehalte van de alternatieven te kunnen beoordelen. Deze tekortkomingen betroffen:

- uitgangspunten en aannamen bij het berekenen van de stabiliteit van de dijk;
- toepassen van bijzondere constructies.

Stabiliteit van de dijk

De Commissie heeft het bevoegd gezag gevraagd aanvullende gegevens te verstrekken over een aantal aannamen en uitgangspunten bij de grondmechanische berekeningen. Deze gegevens zijn van belang om te kunnen beoordelen of de dimensionering van de dijk redelijkerwijs is conform de eis van uitgekien ontwerpen. Deze beoordeling is in het bijzonder van belang voor de milieuwaarden die in het geding zijn gezien de (forse) afmetingen van het dijklichaam en de steunbermen. In verband met de buitenwaartse verbetering dient rivierbedcompensatie (aan de overzijde van de rivier) plaats te vinden, die gevolgen kan hebben voor milieuwaarden. De gestelde vragen zijn opgenomen in dit advies¹¹]. In de aanvulling op het MER worden deze vragen behandeld. De Commissie is aan de hand van de aanvulling duidelijk geworden dat de zandtussenlaag niet kan worden afgesloten in verband met het slechts plaatselijk aanwezig zijn van deze laag. De 'factual reports'¹²] die zijn ingediend bij het MER geven voldoende informatie betreffende de basisgegevens; met behulp van deze gegevens is het mogelijk een oordeel te vormen over de in het MER opgenomen maatregelen. De Commissie kan zich vinden in de aangehouden werkwijze ten aanzien van de resultaten van de waterspannings- en peilbuismetingen. Ditzelfde geldt voor de gehanteerde afwijkende val van de buitenwaterstanden bij de berekening van de buitenwaartse stabiliteit. De Commissie concludeert dat met de aanvullende informatie is aangetoond dat de gekozen dimensionering van dijklichaam en bermen voldoet aan de te stellen (civieltechnische) eisen en dat op voldoende "uitgekien" wijze is ontworpen.

11 Zie bijlage 5

12 Dijkversterking Langerak-West, terrein- en laboratoriumonderzoek CO-303980/87, Grondmechanica Delft, oktober 1997;

Dijkversterking Langerak-Oost, terrein- en laboratoriumonderzoek CO-303990/76, Grondmechanica Delft, oktober 1997.

3.

AANDACHTSPUNTEN BIJ DE BESLUITVORMING

De opmerkingen in het verdere advies zijn niet van invloed op het hierboven gegeven positieve oordeel. De Commissie hoopt hiermee wel een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

Probleemstelling/technische uitgangspunten en doel

Er is gekozen voor een overslagdebiet van 0,1 liter/m/sec. Dit zou meer mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van stroomdal vegetaties: vanwege minder hoge eisen die worden gesteld aan de erosiebestendigheid kan bij dit geringe overslagdebiet gebruik worden gemaakt van een schralere toplaag op het binnentalud. In het MER wordt echter ook geconstateerd dat het binnendijkse talud zal worden beheerd door particulieren (gazonbeheer). Dit roept de vraag op of het benodigde natuurtechnisch beheer zoals voorzien in het ontwerpplan wel kan worden gerealiseerd. Zonder een consequent natuurtechnisch beheer zal de gewenste vegetatie-ontwikkeling richting stroomdalgraslanden achterwege blijven.

■ De Commissie adviseert bij het besluit informatie te verstrekken over de samenstelling en dikte van de toplaag van de taluds. Zij wijst erop dat voor de ontwikkeling van de gewenste waardevolle taludvegetaties sprake zal moeten zijn van een laag met meer dan 60% zand. Ook vraagt de Commissie aan te geven welke bindende afspraken met particulieren gemaakt worden om het natuurtechnische beheer te realiseren.

Mitigerende maatregelen in verband met amfibieën

De inventarisatie van leefgebieden en trekroutes van amfibieën ontbreekt. Met voorzieningen voor het instandhouden van de amfibiëntrek is geen rekening gehouden.

■ De Commissie acht het noodzakelijk, in overeenstemming met de richtlijnen, om deze inventarisatie uit te voeren in het kader van het MER voor een aangrenzend dijktraject, waarbij het dijktraject Zederik voor de hand ligt. In samenhang met dat project zullen ook voorzieningen voor het dijktraject Langerak overwogen moeten worden, zoals het aanleggen van poelen in de uiterwaarden.

Compensatie normaalbreedte

Als gevolg van de dijkversterkingswerkzaamheden te Langerak zullen er aan de noordoever, dat wil zeggen de overzijde van de Lek, maatregelen worden genomen ter compensatie van de normaalbreedte. De natuurwaarden die hierbij verloren zullen gaan moeten worden gecompenseerd. De uitwerking hiervan heeft in dit MER nog niet plaatsgevonden¹⁴.

■ De Commissie adviseert de compensatie van natuurwaarden, die verloren zullen gaan als gevolg van de rivierbed compensatie van de normaalbreedte, expliciet aan de orde te stellen in het MER Dijkversterking Jaarsveld-Schoonhoven.

14 Zie ook reacties 2 en 4, bijlage 4.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport
Dijkversterking Langerak

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 23 juli 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Koningskade 1
Postbus 90602
2506 LP Den Haag
Telefoon 070 441 66 11

Provincie Zuid-Holland
Directie Water en Milieu

Commissie voor de Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3560 GH Utrecht

Commissie voor de milieu-effectrapportage	
Winer	
ingekomen :	28 JULI 1997
nummer :	1012-97
dossier :	686-44
kopie naar :	10/5/nee/bld m w/bh
ONS kenmerk :	DWH
Uw kenmerk :	-

Directie : Water en Milieu
Afdeling : Algemeen Beleid en Coördinatie
Contactpersoon : E. Sprietsma
Doorkiesnummer : (070) 4417164
Telefaxnummer : (070) 4417815

Bijlagen :

Onderwerp : Dijkversterking Langerak.

Den Haag, 23 juli 1997

Namens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland doe ik u hierbij toekomen: een exemplaar van het ontwerp-dijkversterkingsplan, projectnota/MER met bijlagen en de vergunningaanvragen op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening, de Woningwet, de Rivierenwet, de Wet Bodembescherming en de Ontgrondingenwet voor de uitvoering van de dijkversterkingswerken. Deze stukken zijn op 19 juni 1997 j.l. in 5-voud naar u toegezonden.

De bovengenoemde stukken zijn op 30 mei 1997 ingediend.

Deze vergunningenprocedures worden gecoördineerd behandeld. De provincie Zuid-Holland verzorgt de coördinatie.

Conform de artikelen 7.18 en 14.5 van de Wet milieubeheer (Wm) en artikel 3.18 van de Awb hebben wij de initiatiefnemer medegedeeld het MER aanvaardbaar is verklaard en de vergunningaanvragen ontvankelijk zijn bevonden.

Tevens zijn de bovengenoemde stukken bekendgemaakt.

Het ontwerp-dijkversterkingsplan, projectnota/MER met bijlagen en de bij de stukken gevoegde vergunningaanvragen voor de uitvoering van de dijkversterkingswerken zullen van 28 jul 1997 tot en met 15 september 1997 ter inzage worden gelegd. Voor de overige gegevens verwijzen wij u naar bijgevoegde bekendmaking.

Conform artikel 7.26 van de Wet milieubeheer zien wij uw toetsingsadvies uiterlijk 20 oktober 1997 tegemoet.

De directeur van de Directie Water en Milieu

H. H. J. M. Goumans

BIJLAGE 1a

Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 december 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen over de aanvulling op het MER

Koningskade 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
Telefoon 070 441 66 11

Provincie Zuid-Holland
Directie Water en Milieu

Commissie voor de Milieu-Effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	22 DEC. 1997
nummer :	
dossier :	66-694-73
kopie naar :	M 1

Afdeling : Algemeen Beleid en
Coördinatie
Contactpersoon : E. Sprietsma
Doorkiesnummer : (070) 4417164
Telefaxnummer : (070) 4417815

Ons kenmerk : DWM/149205
Uw kenmerk :

Bijlagen : 1 notitie; 4 mappen

Onderwerp : Nadere informatie
MER dijkversterking
Langerak

Den Haag, 19 DEC. 1997

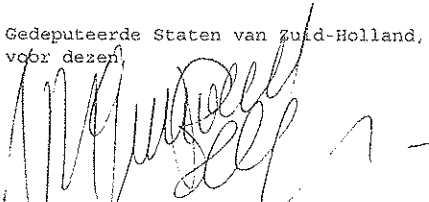
Geachte Commissie,

In bijgaande notitie wordt een reactie gegeven op enkele vragen die bij de advisering over het milieu-effectrapport ten behoeve van de Dijkversterking Langerak naar voren zijn gekomen.

Wij verzoeken u deze informatie bij uw verdere besluitvorming te betrekken.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen

mr. J.M. Grasveld-Beynen,
hoofd bureau Coördinatie Vergunningen
en Milieu-effectrapportage.

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsfase in Staatscourant nr. 139 d.d. 24 juli 1997

Provincie Zuid-Holland

Kennisgeving provincie Zuid-Holland en provincie Utrecht

Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard
en de Vijfheerenlanden
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

INSPRAAK MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE/ONTWERPPLAN DIJKVERSTERKING LANGERAK

De Hoogheemraadschappen van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en De Stichtse Rijnlanden hebben gezamenlijk een ontwerpplan opgesteld ten behoeve van de versterking van het dijktraject Langerak (gelegen tussen dijkpaal 254, nabij Nieuwpoort en dijkpaal 278, nabij de Langesteinse Weg). In het ontwerpplan zijn ook ten behoeve van de versterkingswerken noodzakelijke rivierbedcompensatie in de vorm van een bochtafsnijding in de Lopikerwaard en de normaalbreedtecompensatie nabij de noordoever opgenomen.

Het traject van de bochtafsnijding in de Lopikerwaard, inclusief de daarvoor gestelde (rivierkundige) randvoorwaarden, wordt in het kader van het dijkversterkingsplan vastgelegd. De nadere uitwerking van het vastgestelde traject vindt plaats in het kader van het dijkversterkingsplan Jaarsveld-Schoonhoven, waarvoor thans een m.e.r.-procedure loopt.

Het dijkversterkingsplan Langerak dient door de colleges van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en Utrecht te worden goedgekeurd op basis van artikel 7 van de Wet op de Waterkering. Ten behoeve van de besluitvorming over de goedkeuring is een Milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Voor de uitvoering van de dijkversterkingswerken zijn vergunningen noodzakelijk op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, Woningwet, Rivierenwet, Wet Bodembescherming en de Ontgrondingenwet. Voorts zijn enkele gemeentelijke lapvergunningen en een ontheffing op grond van de Provinciale Milieuoordening Zuid-Holland noodzakelijk.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland coördineren de voorbereiding en behandeling van het ontwerp-dijkversterkingsplan, het MER en de vergunningaanvragen. Voor vergunningaanvragen die niet tot het provinciebestuur zijn gericht, blijven de andere overheden het bevoegde gezag.

Inzage

Het MER, het ontwerp-dijkversterkingsplan en de aanvragen voor bovengenoemde vergunningen liggen van 28 juli 1997 tot en met 15 september 1997 ter inzage op de volgende plaatsen:

- het gebouw van de Directie Water en Milieu van de provincie Zuid-Holland, Koningskade 1 te Den Haag, kamer D 437, tel.nr. (070) 4416697;
- het infopunt Dienst Water en Milieu van de provincie Utrecht, Pythagoraslaan 101 te Utrecht, tel.nr. (030) 2562582;
- de secretarie van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, Molenstraat 32 te Gorinchem, tel.nr. (0183) 653899;
- Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden:
 - a) op het hoofdkantoor, Fultonbaan 54 te Nieuwegein, tel.nr. (030) 6082900;
 - b) in het Dijkhuis, Lekdijk-oost 12 te Jaarsveld, tel.nr. (0348) 551223;
- het gemeentehuis van de gemeente Liesveld, Voorstraat 88 te Groot-Ammer, tel.nr. (0184) 662400;
- het gemeentehuis van Zederik, Pr. Marijkeweg 1 te Meerkerk, tel.nr. (0183) 356500;
- het gemeentehuis van de gemeente Lopik, Raadhuisplein 1, tel.nr. (0348) 559955;
- het gemeentehuis van de gemeente Schoonhoven, Opweg 32, tel.nr. (0182) 383048.

Buiten kantooruren is inzage van de stukken mogelijk na telefonische afspraak.

Inspreek

Schriftelijke opmerkingen/bedenkingen met betrekking tot het MER, het ontwerp-dijkversterkingsplan en de vergunningaanvragen kunt u van 28 juli 1997 tot en met 15 september 1997 indienen bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag. Uw persoonlijke gegevens worden niet bekend gemaakt als u daar bij de opmerkingen om vraagt.

Mondelinge opmerkingen ten aanzien van het MER, het ontwerp-dijkversterkingsplan en de vergunningaanvragen kunt u naar voren brengen tijdens een openbare zitting die op donderdag 4 september 1997 gehouden wordt tussen 16.00 uur en 18.30 uur en tussen 20.00 uur en 22.30 uur in het gebouw 'Het Arsenaal', Bultenhaven 11, 2965 AD Nieuwpoort.

Inlichtingen

Voor nadere inlichtingen en kopieën van de ter inzage gelegde stukken kunt u zich wenden tot dhr. E. Sprietsma, tel.nr. (070) 4417164 of mw. S. Versaar, tel.nr. (070) 4416697 van de provincie Zuid-Holland. Yevens kunt u inlichtingen verkrijgen bij de heer M. Vonk van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, tel.nr. (0183) 653899.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

Besluit: goedkeuren van het dijkverbeteringsplan volgens artikel 7 van de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C12.1

Activiteit: Ontwikkelen van een dijkverbeteringsplan voor het dijktraject Langerak, tussen de dijkpalen 254 en 278. Het dijktraject maakt deel uit van de Zuidelijke Lekdijk en is gelegen in de gemeente Liesveld.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 29 maart 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 1 juni 1995

richtlijnen vastgesteld: 22 augustus 1995

kennisgeving MER: 28 juli 1997

toetsingsadvies uitgebracht: 13 januari 1998

Bijzonderheden: Tijdens de toetsing had de Commissie vragen over de uitgangspunten bij het berekenen van de stabiliteit van de dijk en over het toepassen van bijzondere constructies. Deze vragen waren van belang om de dimensionering van de dijk in relatie tot het behoud van LNC-waarden te kunnen beoordelen. Aanvullende informatie is op 19 december 1997 naar de Commissie gezonden met het verzoek deze informatie bij het toetsingsadvies te betrekken. MER en aanvulling hebben geleid tot een positief toetsingsadvies van de Commissie.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. C. van der Giessen

drs. D. van der Hoek

ir. J.A. Lörzing

prof. dr. ir. D. de Zeeuw (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. S.A.A. Morel

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19970912	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Liesveld	Groot-Ammers	19970924
2.	19970912	Stichting Werkgroep Behoud Lopikerwaard	Snelrewaard	19970924
3.	19970912	Bewonerscommissie Langerak	Langerak	19970924
4.	19970904	Verslag openbare zitting	Nieuwpoort	19971124

BIJLAGE 5

Specificatie gevraagde aanvullende informatie

I Grondmechanisch onderzoek

Algemeen

Wat zijn de mogelijkheden en effecten van het afsluiten van de zandtussenlaag, vooral met betrekking tot de benodigde bermhoogte en -lengte (globaal)?

Rapport Grondmechanica Delft, nr. 303980/210 maart 1997

N.B.: waar wordt gevraagd om gegevens wordt bedoeld gegevens per hectometer en bij knelpunten.

Blz. 11: Resultaten van de proeven in tabelvorm.

Blz. 15: Resultaten van de waterspanningsmetingen en peilbuiswaarnemingen. Hierbij vooral ook aandacht voor overeenkomsten/verschillen met berekende waarden, conclusies ten aanzien van verbindingen zandtussenlagen met het diepe zand en ten aanzien van mogelijke potentialen.

Blz. 16: Graag de grootte van het MHW-verschil waarover wordt gesproken.

Blz. 17: Graag bij dit soort tabellen het overslagdebiet vermelden.

Blz. 15t/m 20: Overzicht met potentialen ter hoogte van de buitenteen, binnenteen en raai bij einde berm ontbreekt.

Blz. 23: Is plasberm enkel noodzakelijk ten behoeve van beheer en onderhoud?

Blz. 25: Graag gegevens met betrekking tot de karakteristieke wrijvingseigenschappen (proevenverzameling): inzicht in de gehanteerde waarden door de verschillende onderscheiden bodemlagen in dijkvak Langerak, de soort bewerkingen die ten aanzien van de parameters hebben plaatsgevonden en een vergelijking tussen de resultaten van de proevenverzameling en ter plaatse genomen monsters (m.n. correlatie).

Reductie kan beperkt blijven in verband met de aanwezigheid van de berm.

Tabel met volumegewicht en laagdikten voor de verschillende onderscheiden bodemlagen.

Blz. 35: Voetnoot 6 tabel: wat houdt opmerking in dat gedeeltelijke afgraving van de berm geen winst oplevert? Winst ten aanzien van wat?

Blz. 40: Voetnoot 2 tabel: zie blz. 35.

Blz. 46: Wat is de reden dat mag worden afgeweken?

2 Toepassing bijzondere constructies

In de startnotitie is een selectie van alternatieven en varianten gemaakt die als kansrijk werden aangemerkt. Hiertoe behoorden enkele bijzondere constructies, namelijk de kistdam en de diepwand die als kansrijk werden beschouwd voor alle secties van het dijkvak. Deze constructies zouden conform de richtlijnen (zie pag. 7) nader worden uitgewerkt in het MER. De kanttekening die werd gemaakt was dat deze constructies in beginsel alleen in geval van het optreden van knelpunten zouden worden overwogen. Ook zou de selectie die had plaatsgevonden nog eens moeten worden toegelicht in het MER (zie ook pag.7 van de richtlijnen). De betonnen keerwand werd niet als reëel gezien vanwege met name landschappelijke overwegingen.

In het MER is vervolgens alleen de keerwand (kort) ter sprake gekomen, waarbij werd verwezen naar een notitie¹). De Commissie concludeerde dat deze optie kennelijk nader was overwogen en heeft om die reden deze notitie opgevraagd en betrokken bij de toetsing. De conclusie in het rapport was dat deze optie vanwege kostenoverwegingen niet reëel is. Ook blijft rivierbedcompensatie nodig bij een keermuur. Overigens werd tevens geconcludeerd dat de optie voordelen heeft wat betreft flexibiliteit bij eventuele toekomstige dijkverbeteringen. De Commissie kan zich overigens goed indenken dat vanwege het aspect landschap een keermuur niet de beste oplossing is. Echter, dat was ook reeds bekend ten tijde van de startnotitie: de betonnen keermuur was daar niet voor niets afgefallen als reëel alternatief. De bijzondere constructies die in de startnotitie wel werden genoemd als reëel alternatief, zijn echter in het MER niet behandeld. Juist deze opties zouden ook uit landschappelijk oogpunt geschikt kunnen zijn. Het is bovendien nu niet duidelijk of deze opties de knelpunten die het MER signaleert kunnen oplossen. Wat is met name de betekenis voor de rivierbedcompensatie? Hoewel deze constructies duur zullen zijn, is dit in het MER niet verder uitgewerkt. Bovendien mag verwacht worden dat in het kader van het MMA de afweging van deze constructies wordt gemaakt, zoals dat (nogmaals) wel voor de op voorhand minder reëel geachte keermuur is gebeurd.

Om die reden ziet de Commissie niet waarom deze constructies geen onderdeel zijn van de afwegingen in het MER, met name als onderdeel van het MMA. Zij vraagt deze afweging alsnog (kort) op schrift te stellen, aangezien dit in lijn is met hetgeen in de startnotitie en in de richtlijnen is gesteld. De Commissie overweegt daarbij tevens dat de rivierbedcompensatie en de keermuurconstructie belangrijke discussiepunten zijn geweest in de inspraak.

1 Notitie betreffende toepassing van een keermuur in het dijkversterkingstraject Langerak.